

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 368/2020-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. júla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou Sidor a partneri s. r. o., Železničná 4/A, Hlohovec, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Vladimír Sidor, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu Galanta sp. zn. 17 C 306/2016 z 5. februára 2019 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23 Co 92/2019 z 25. marca 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2020 doručená ústavná s'ťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 17 C 306/2016 z 5. februára 2019 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 Co 92/2019 z 25. marca 2020 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 17 C 306/2016 sa obchodná spoločnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „žalobca“), domáhala proti s'ťažovateľovi zaplata sumy 1 672,56 € s príslušenstvom z titulu náhrady škody spôsobenej neoprávneným odberom zemného plynu.

3. Okresný súd napadnutým rozsudkom uložil s'ťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 672,56 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne z dlžnej sumy od 9. decembra 2014 do zaplata, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku, a žalobcovi priznal proti s'ťažovateľovi náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o jej výške rozhodne samostatným uznesením.

4. Na základe odvolania podaného s'ťažovateľom krajský súd potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového

poriadku (ďalej aj „CSP“) a žalobcovi priznal proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Sťažovateľ v úvode ústavnej sťažnosti popisuje skutkový stav a s poukazom na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia namieta, že okresný súd ani krajský súd nevykonali navrhnuté dôkazy na zistenie podstatných skutočností. Konkrétne sa sudy odmietli zaoberať návrhom sťažovateľa na preukázanie jeho spotreby zemného plynu v období predchádzajúcom neoprávnenému odberu a v období nasledujúcom po tomto odbere. Podľa sťažovateľa ide o relevantné informácie, pričom na podporu svojho tvrdenia poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 668/15. Sťažovateľ ďalej konajúcim súdom vytýka, že nevykonali ani dokazovanie na zistenie skutočnej výšky spôsobenej škody, ale iba sa stotožnili s výpočtom škody stanovenej žalobcom podľa vyhlášky Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 449/2012 Z. z., ktorou sa ustanovuje spôsob výpočtu škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu (ďalej len „vyhláška č. 449/2012 Z. z.“). Sťažovateľ vidí porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie v tom, že konajúce sudy navrhnuté dôkazy nevykonali, pričom tento svoj postup žiadnym spôsobom nezdôvodnili.

6. Ďalej sťažovateľ zdôrazňuje, že už v konaní vedenom okresným súdom a následne aj v podanom odvolaní popieral, že meradlo zemného plynu bolo poškodené už v čase jeho demontáže, pričom krajský súd mu neposkytol relevantnú odpoveď na rozhodujúce argumenty týkajúce sa poškodenia plomby. Z tohto dôvodu sťažovateľ považuje za arbitrárne a neudržateľné závery konajúcich súdov, že poškodenie plomby žiadnym spôsobom nespochybnil a v tomto smere nenavrhol vykonať dokazovanie.

7. Podľa názoru sťažovateľa došlo napadnutým rozsudkom krajského súdu aj k porušeniu princípu rovnosti zbraní, pretože v zmysle argumentácie v ňom predostretej mal sťažovateľ zabezpečiť dôkaz o stave meradla, hoci ním už nemohol disponovať, keďže toto bolo prevzaté pracovníkmi žalobcu a zaslané na posúdenie znalcovi. Sťažovateľ na základe uvedeného dôvodí, že v konaní nemal možnosť obhajovať sa a obraňovať

svoje práva za takých podmienok, ktoré by ho nestavali do nevýhodnejšej pozície v porovnaní so žalobcom.

8. Neprimeraný zásah do základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy spočíva podľa sťažovateľa v neakceptovaní jeho preukázaných tvrdení o odbere zemného plynu v období nasledujúcom po tvrdenom neoprávnenom odbere, nevykonaní dokazovania na účelom preukázania spotreby plynu za obdobie predchádzajúce predmetnému obdobiu. Sťažovateľ súčasne spochybňuje, že žalobcom požadovaná suma pohľadávky zodpovedá skutočnej škode alebo sa k nej aspoň približuje, pričom konajúce súdy na zistenie skutočnej škody nevykonali žiadne dôkazy.

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trvale bytom [REDAKOVANÉ], občan SR na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základné právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, rozsudkom Okresného súdu Galanta zo dňa 05.02.2019, sp. zn. 17C/306/2016 a rozsudkom Krajského súdu Trnava zo dňa 25.03.2020, sp. zn. 23Co/92/2019 porušené bolo.

Rozsudok Okresného súdu Galanta zo dňa 05.02.2019, sp. zn. 17C/306/2016 a rozsudok Krajského súdu Trnava zo dňa 25.03.2020, sp. zn. 23Co/92/2019 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Galanta na nové konanie.

Okresný súd Galanta a Krajský súd Trnava sú povinné spoločne a nerozdielne nahradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa vo výške 450,28 EUR s DPH na účet právneho zástupcu sťažovateľa Sidor a partneri, s. r. o., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok.

15. Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastníť majetok.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie vecí ústavným súdom

18. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v namietaní porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 11 ods. 1 listiny napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu. Porušenie označených práv vidí sťažovateľ v tom, že konajúce súdy

- nedostatočne odôvodnili napadnuté rozhodnutia a nevyjadrili sa k podstatným argumentom a námietkam prezentovaným v konaní (bod 6),

- nevykonali navrhnuté dôkazy, pričom tento postup v napadnutých rozhodnutiach žiadnym spôsobom nezdôvodnili (bod 5),

- porušili princíp rovnosti zbraní, a preto sa sťažovateľ v porovnaní so žalobcom ocitol v nevýhodnejšom postavení (bod 7).

III.1 K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu

19. V súvislosti s namietaným porušením označených práv vydaním napadnutého rozsudku okresného súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého má sťažovateľ právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

20. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť (a aj domáhal) využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

21. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom prieskumu zo strany krajského súdu na základe odvolania podaného sťažovateľom, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom. Z toho dôvodu je vylúčený ústavný prieskum vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu, keďže v danom prípade existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd totiž nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a zákonom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

22. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2 K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu

23. Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý sťažovateľ v ústavnej sťažnosti označuje za svojvoľný, neudržateľný a nedostatočne odôvodnený (bod 6), ktorým došlo k porušeniu princípu rovnosti strán v konaní (bod 7), ústavný súd uvádza, že nedostatočné odôvodnenie, rovnako aj arbitrárnosť akéhokoľvek rozhodnutia majú za následok, že nie je možné spoľahlivo zistiť, na základe čoho orgán predmetné rozhodnutie vydal, na základe akých skutkových zistení a právnych záverov postupoval, a preto nie je možné spoľahlivo preskúmať toto rozhodnutie. Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces. Zásah do práva na spravodlivé súdne konanie rovnako predstavuje aj porušenie princípu rovnosti zbraní ako jedného z jeho základných definičných prvkov.

24. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

25. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

26. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení,

ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti) [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017].

27. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd v napadnutom rozsudku poučil strany sporu, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je podľa § 419 CSP prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k vyčerpaniu právnych prostriedkov, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, neuviedol žiadnu relevantnú argumentáciu.

28. Ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že žiadna zo strán sporu, teda ani sťažovateľ, proti napadnutému rozsudku krajského súdu mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie nepodala.

29. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

29.1 Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

30. Podľa citovaného § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré sú právnym poriadkom určené na ochranu jeho základných práv a slobôd. Z uvedeného vyplýva,

že pojmovým znakom inštitútu ústavnej sťažnosti je jej subsidiarita, ktorá sa po formálnej stránke prejavuje v požiadavke na vyčerpanie všetkých poskytovaných procesných prostriedkov určených na ochranu práv sťažovateľa ešte pred samotným podaním ústavnej sťažnosti a po stránke materiálnej v požiadavke, aby ústavný súd poskytoval ochranu ústavne zaručeným základným právam a slobodám až v prípade, kedy ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť.

31. K nepodaniu dovolania sťažovateľom je potrebné uviesť, že ak zákon podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom. Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 CSP). Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 174/2020).

32. Z citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku vyplýva, že sťažovateľ mal v posudzovanej veci na ochranu svojich základných práv k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, o ktorom je oprávnený rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Sťažovateľ však proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie nepodal, čo znamená, že v danom prípade nebola dodržaná podmienka vyžadovaná § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na to, že za danej situácie existovala možnosť domáhať sa ochrany práv prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku

(dovolania), ktorú sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom preukázateľne nevyužil, dospel ústavný súd k záveru o neprípustnosti podanej ústavnej sťažnosti.

33. Sťažovateľ súčasne v ústavnej sťažnosti netvrdil (a tým menej preukázal), že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, preto v danom prípade neprichádza do úvahy ani aplikácia ustanovenia § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ktoré predstavuje výnimku z pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti.

34. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre jej neprípustnosť.

35. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite (bod 9) ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu